

“Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Əfqanıstan İslam Respublikası Hökuməti arasında sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında” Sazişin təsdiq edilməsi barədə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 4-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

“Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Əfqanıstan İslam Respublikası Hökuməti arasında sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında” 2017-ci il dekabrın 1-də Bakı şəhərində imzalanmış Saziş təsdiq edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 aprel 2018-ci il
№ 1046-VQ

**Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Əfqanıstan İslam Respublikası Hökuməti arasında
sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında**

SAZIŞ

Bundan sonra “Razılığa gələn Tərəflər” adlandırılacaq Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Əfqanıstan İslam Respublikası Hökuməti,

hər iki ölkənin qarşılıqlı faydası üçün iqtisadi əməkdaşlığın gücləndirilməsi niyyətində olaraq,

bu Saziş əsasında bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayələrinin digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində qorunmasının və beynəlxalq sərmayə yatırımlarının təşviqinin işgüzar təşəbbüslərin yaranmasına, texnologiya transferinə, iş yerlərinin yaradılmasına və insan resurslarının inkişafına təkan verəcəyini qəbul edərək,

hər bir Razılığa gələn Tərəfin öz dövlətinin ərazisində qoyulmuş xarici sərmayələri tənzimləmək və sərmayə ilə əlaqəli fəaliyyətin milli qanunvericilik, siyasət və inkişaf strategiyası ilə uyğunluğunu təmin etmək üçün zəruri tədbirlər qəbul etmək hüququnu saxladığını etiraf edərək,

dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə davamlı əməl edilməsinə uyğun olaraq qarşılıqlı şəkildə xarici sərmayələrin təşviqi və qorunması və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə niyyətində olaraq,

Qəbul edən (sərmayələri qəbul edən) və Göndərən (sərmayələri göndərən) ölkələr arasında, həmçinin sərmayəçilər və Qəbul edən ölkələr arasında hüquq və öhdəliklərin tam balansını təmin edərək,

bu məqsədlərə nail olmaq üçün sağlamlığın, təhlükəsizlik və ətraf mühitin mühafizəsinə və davamlı inkişafın təşviqinə uyğun surətdə fəaliyyət göstərmək niyyətində olaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

**Maddə 1
Anlayışlar**

Bu Sazişin məqsədi üçün:

1. “Sərmayə” termini bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisinin digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində tam və ya müstəsna şəkildə, sonuncu Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinə müvafiq olaraq birbaşa təsis etdiyi və ya əldə etdiyi, kapital və ya digər resursların qoyuluşu, gəlir və ya mənfəət gözləntisi və ya risk daxil olmaqla sərmayə xüsusiyyətlərinə malik olan aktivlərin hər növü deməkdir və xüsusilə, lakin bununla məhdudlaşmayaraq, aşağıdakıları əhatə edir:

a. daşınar və daşınmaz əmlak və ya ipotekalar, girov hüquqları, girovlar, lizinqlər, uzufrukt kimi hər hansı əmlak hüquqları və oxşar əsas hüquqlar;

b. şirkət və ya paylar, səhmlər və ya şirkətdə iştirakın digər forması;

c. pul, pul tələbi və ya müqavilə əsasında maliyyə dəyərinə malik olan fəaliyyət üzrə tələblər;

ç. əqli mülkiyyət hüquqları - müəlliflik hüququ, əlaqəli hüquqlar, inteqral sxem topologiyaları, məlumat topluları, ixtiralar, faydalı modellər, sənaye nümunələri, əmtəə nişanları və coğrafi göstəricilərə olan hüquqlar, texniki proseslər, firma adları, “*nou-hau*” və “işgüzar nüfuz”, eləcə də hər iki Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericilikləri ilə tanınan digər müvafiq hüquqlar;

konsessiyalar da daxil olmaqla, qanun, inzibati akt və ya müqavilə əsasında səlahiyyətli orqan tərəfindən verilən konsessiyalar.

Sərmayəyə daxil deyil:

- a. bilavasitə məhsul və ya xidmətlərin satışından irəli gələn ödəmələrə dair tələblər;
- b. dövlət borcu üzrə əməliyyatlar.

Aktivlərin sərmayə formasında edilən hər hansı bir dəyişiklik onun sərmayələr kimi xarakterinə təsir etmir, bir şərtlə ki, həmin aktivlər bu maddədə verilməmiş "sərmayə" anlayışı ilə əhatə olunur.

2. "Gəlir" termini sərmayədən əldə edilən məbləğlər və xüsusilə, lakin bununla məhdudlaşmayaraq, mənfəət, dividendlər, faizlər, royaltilər, kapital artımı və ya sərmayəyə aid istənilən bu cür ödəmələr deməkdir.

3. "Sərmayəçi" termini digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində bu Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq sərmayə qoyan:

a. Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq onun vətəndaşı olan istənilən fiziki şəxs deməkdir. İkili vətəndaşlığı olan şəxslərə münasibətdə şəxs müstəsna olaraq əsas və effektiv vətəndaşlığına sahib olduğu dövlətin vətəndaşı hesab olunur. Əsas və effektiv vətəndaşlıq dedikdə fiziki şəxsin vergilərini ödədiyi, sosial müdafiə aldığı, səsvermə hüquqlarını həyata keçirdiyi və/və ya ictimai vəzifə tuta biləcəyi yer nəzərdə tutulur.

b. Bir Razılığa gələn Tərəfin qüvvədə olan milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq kommersiya məqsədilə qeydiyyatdan keçmiş və ya müvafiq qaydada yaradılmış və həmin Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində yerləşən və real biznes fəaliyyəti həyata keçirən hüquqi şəxs deməkdir.

4. "Ərazi" termini:

a. Azərbaycan Respublikasına münasibətdə - Xəzər dənizinin müvafiq sektoru da daxil olmaqla, üzərində Azərbaycan Respublikasının öz milli qanunvericiliyinə və beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq suveren hüquqlarını və yurisdiksiyasını həyata keçirdiyi Azərbaycan Respublikasının ərazisini bildirir;

b. Əfqanıstan İslam Respublikasına münasibətdə - beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq Əfqanıstan İslam Respublikasının suverenliyini həyata keçirdiyi bütün quru ərazisi, daxili sular və onlar üzərindəki hava məkanını bildirir.

Maddə 2

Sərmayələrin təşviqi və qorunması

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf öz dövlətinin ərazisində digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisinin sərmayəsini təşviq edir və onlar üçün əlverişli şərait yaradır və öz milli qanunvericiliyi ilə verilən hüquqlar əsasında bu cür sərmayələri qəbul edir.

2. Hər bir Razılığa gələn Tərəf öz dövlətinin ərazisində digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin sərmayələrinə beynəlxalq hüquqda xaricilərə münasibətdə rejimin minimal standartına uyğun olaraq ədalətli və qərəzsiz rejim tətbiq edir və onların tam fiziki müdafiəsini və təhlükəsizliyini təmin edir. "Ədalətli və qərəzsiz rejim" və "tam fiziki müdafiə və təhlükəsizlik" anlayışları həmin standartın tələb etdiyindən əlavə və ya artıq rejim tələb etmir və əlavə maddi hüquqlar yaratmır.

3. Hər bir Razılığa gələn Tərəf sərmayəçi və onların sərmayələrinə aşkar qərəzli, ayrıseçkiliyə yol verən və ya zorakı münasibətdən imtina edir. Heç bir Razılığa gələn Tərəf hər hansı hüquqi və ya inzibati prosesdə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsindən imtina etmir və ya digər bir şəkildə ədalətli məhkəmə baxışını kobud şəkildə pozmur.

4. Bu Sazişin digər müddəasının və ya başqa bir beynəlxalq sazişin pozulmasının aşkar edilməsi "ədalətli və qərəzsiz rejim" in pozulduğunu müəyyən etmir.

5. Ədalətli və qərəzsiz rejim standartının pozulması müəyyən edilərkən sərmayəçinin davranışı və Qəbul edən dövlətin ərazisində qəbul olunmuş biznes riski nəzərə alınır.

6. Razılığa gələn Tərəflərdən heç biri öz dövlətinin ərazisində digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin sərmayələrinin idarə edilməsinə, saxlanmasına, istifadəsinə, onlardan faydalanmasına və ya satışına əsassız, qərəzli və ya ayrıseçkilik yolu ilə xətər yetirmir.

7. Razılığa gələn Tərəflərdən heç biri digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin sərmayələrinə münasibətdə materialların, istehsal vasitələrinin alınması, əməliyyatlar, daşınma, məhsulların marketinqi ilə əlaqədar Razılığa gələn Tərəfin qüvvədə olan milli qanunvericiliyində müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, məcburi tədbirlər tətbiq etmir.

8. Hər bir Razılığa gələn Tərəf, öz milli qanunvericiliyi çərçivəsində, sərmayəçinin seçimi ilə rəhbər işçilərin, menecerlərin, mütəxəssislərin və texniki heyətin işə qəbul edilməsi ilə bağlı icazələr daxil olmaqla, öz dövlətinin ərazisində sərmayələrlə əlaqədar zəruri icazələrin alınması üçün ediləcək bütün müraciətlərə vicdanla baxır.

Maddə 3

Sərmayəçi haqqında məlumatın əldə edilməsi və şəffaflıq

1. Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin potensial sərmayəçidən və ya onun mənşə ölkəsindən onun korporativ idarəetmə tarixçəsi və öz mənşə ölkəsi də daxil olmaqla, sərmayəçi kimi mövcud təcrübəsi haqqında məlumatı əldə etmək hüququ var. Qəbul edən Razılığa gələn Tərəf əldə edilən məlumatı kommersiya sirri təşkil edən məlumatın qorunması və digər müvafiq milli qanunvericiliyin tələblərinin gözlənilməsi şərtilə sərmayənin yatırılacağı məkanda ictimaiyyətə açıqlaya bilər.

2. Hər bir Razılığa gələn Tərəf imkan daxilində, öz dövlətinin ərazisində digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin sərmayələrinə təsir edə biləcək qanunların, qərarların, prosedurların, inzibati qaydaların və məhkəmə qərarlarının, habelə beynəlxalq müqavilələrin onların qüvvəyə minməsindən sonra dərhal nəşr edilməsini və ya digər yolla ictimaiyyətə çatdırılmasını təmin edir.

Maddə 4

Sərmayələrə münasibətdə rejim

1. Bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisinin digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisindəki sərmayələrinə və ya onlarla bağlı gəlirlərə münasibətdə, Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin öz sərmayəçisinin və ya hər hansı üçüncü dövlətin sərmayəçilərinin qoyduğu sərmayələrə və gəlirlərə münasibətdə tətbiq etdiyi rejimdən, sərmayəçi üçün hansı daha əlverişlidir, az əlverişli olmayan rejim tətbiq edir.

2. Bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinə münasibətdə sərmayələrin idarə edilməsi, saxlanılması, istifadə edilməsi, onlardan faydalanma və ya satılması ilə əlaqədar, digər Razılığa gələn Tərəf öz sərmayəçilərinə və ya hər hansı üçüncü dövlətin sərmayəçilərinə münasibətdə tətbiq etdiyi rejimdən, sərmayəçi üçün hansı daha əlverişlidir, az əlverişli olmayan rejim tətbiq edir.

3. Bu maddə yalnız bu Sazişin 2-8-ci maddələrində göstərilən hallara şamil edilir və sərmayəçinin bu Sazişdən irəli gələn biləcək mübahisə ilə bağlı hər hansı bir mübahisələrin həlli üzrə prosedurlara müraciət hüququna aid edilmir.

4. Bu maddənin yuxarıda verilmiş 1-ci bəndində istinad olunan öhdəlik istər ikitərəfli və ya çoxtərəfli, istərsə qüvvədə olan və ya bu Sazişin qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl imzalanmış bütün müqavilələr əsasında tətbiq olunan rejimlərə şamil edilmir.

5. Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə baxmayaraq, Razılığa gələn Tərəflər sosial və ya iqtisadi baxımdan yoxsul kənd əhalisinə və təcrid olunmuş icmalara fərqləndirici rejim tətbiq edən hər hansı tədbirləri qəbul etmək və saxlamaq hüququnu saxlayır.

Maddə 5 Ümumi istisnalar

1. Bu Sazişin müddəaları bir Razılığa gələn Tərəfin aşağıda qeyd edilənlər əsasında hər hansı rejim, imtiyaz və ya güzəştin digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinə və ya sərmayələrinə şamil etmək öhdəliyində olması kimi şərh edilmir:

a. Razılığa gələn Tərəflərdən birinin üzv olduğu və ya üzv ola biləcəyi hər hansı mövcud və ya gələcəkdə yaradılacaq sərbəst ticarət zonası, gömrük ittifaqı, ümumi bazar və ya regional əmək bazan sazişi;

b. Razılığa gələn Tərəflərdən birinin üzv olduğu və ya üzv ola biləcəyi tam və ya qismən vergitutmaya aid olan hər hansı beynəlxalq saziş və ya razılaşma; və ya

c. Razılığa gələn Tərəflərdən birinin üzv olduğu və ya üzv ola biləcəyi sərmayələrə aid hər hansı çoxtərəfli konvensiya və ya müqavilə.

2. Bu Sazişin heç bir müddəası hər hansı Razılığa gələn Tərəfin milli təhlükəsizlik, ictimai asayiş və ya ictimai sağlamlıq, mənəviyyat və ya ətraf mühitin qorunması üçün zəruri hesab etdiyi şəkildə hərəkət etməsi və tədbirlər qəbul etməsinin qarşısını almır, bir şərtlə ki, bu cür tədbirlər qərəzli və ya əsassız ayrışdırıcı yol verəcək şəkildə tətbiq olunmur.

Maddə 6 Ekspropriasiya

1. Bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində sərmayələri, ictimai və dövlət mənafeyinin tələb etdiyi, ayrışdırıcı yol vermədən, qanunun tələblərinə müvafiq olaraq dərhal, adekvat və effektiv kompensasiyanın ödənilməsi halları istisna olmaqla, bundan sonra "ekspropriasiya" adlandırılacaq, ekspropriasiyaya, milliləşdirməyə və ya birbaşa və ya "dolayı ekspropriasiyaya" və ya milliləşdirməyə bərabər nəticə verən hər hansı digər tədbirlərə məruz qalmırlar.

2. Bu cür kompensasiya, ekspropriasiyanın həyata keçirildiyi və ya ictimaiyyətə məlum olduğundan, hansı daha tez baş verərsə, bilavasitə əvvəlki vaxtda ekspropriasiya edilmiş sərmayənin ədalətli bazar dəyərinə bərabər olur.

3. Bu cür ədalətli bazar dəyəri sərbəst dövrəli valyutada bu maddənin 2-ci bəndi nəzərə alınmaqla, köçürmə günü bu valyutaya tətbiq edilən bazar mübadilə məzənnəsinə əsaslanaraq ifadə edilir. Kompensasiya həmçinin ekspropriasiya vaxtından real ödəniş vaxtına qədər bu valyuta üçün bazar əsasında müəyyən edilən kommersiya dərəcəsi üzrə faizi də daxil edilir.

4. Sərmayələri ekspropriasiya edilmiş sərmayəçi Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin məhkəmə və ya digər səlahiyyətli orqanı tərəfindən onun işinə təxirə salınmadan baxılması hüququna malik olur.

5. Razılığa gələn Tərəfin ətraf mühit, ictimai sağlamlıq, təhlükəsizlik və əmək hüquqlarının qorunması kimi legitim ictimai rifah məqsədlərini qorumaq məqsədilə tərtib olunmuş və tətbiq olunan, ayrışdırıcılıq yaratmayan tənzimləyici hərəkət və tədbirləri bu maddənin nəzərdə tutduğu "dolayı ekspropriasiya" təşkil etmir.

Maddə 7 Zərərə görə kompensasiya

1. Bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisindəki sərmayələri sonuncu Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində baş verən müharibə və ya digər silahlı münaqişə, fövqəladə vəziyyət, üsyan, qiyam və ya təbii fəlakət

nəticəsində ziyan çəkirsə, sonuncu Razılığa gələn Tərəf onlara münasibətdə restitusiya, əvəzin ödənilməsi, kompensasiya və ya hər hansı başqa ödənişlərlə bağlı rejim tətbiq edir və bu, sonuncu Razılığa gələn Tərəfin öz sərmayəçilərinə və ya hər hansı üçüncü dövlətin sərmayəçilərinə münasibətdə tətbiq etdiyi rejimdən, sərmayəçi üçün hansı daha əlverişlidir, az əlverişli olmur.

2. Bu maddənin 1-ci bəndi nəzərə alınmaqla, bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisinə münasibətdə o, bu bənddə göstərilən hər hansı bir vəziyyətdə, digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində aşağıdakılar nəticəsində ziyan çəkirsə:

a. sonuncunun silahlı qüvvələri və ya hakimiyyət orqanları tərəfindən onun sərmayəsinin və ya onun bir hissəsinin müsadirəsi; və ya

b. sonuncunun silahlı qüvvələri və ya hakimiyyət orqanları tərəfindən onun sərmayəsinin və ya onun bir hissəsinin, vəziyyətin zəruriliyi tələb etmədən məhv edilməsi mövcud şərait nəzərə alınmaqla adekvat kompensasiya həyata keçirilir.

Maddə 8

Sərbəst köçürmə

1. Öz milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, hər bir Razılığa gələn Tərəf digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisi üçün sərmayə ilə bağlı ödəmələrin dövlətinin ərazisində sərmayə qoyuluşu həyata keçirilən Razılığa gələn Tərəfin qanunvericiliyinə uyğun olaraq bütün vergilərin ödənilməsindən və digər öhdəliklərin yerinə yetirilməsindən sonra öz dövlətinin ərazisinə və ərazisindən sərbəst köçürülməsini vicdanla təmin edir. Belə ödəmələrə xüsusilə, lakin bununla məhdudlaşmayaraq:

a. sərmayələrin saxlanması, inkişaf etdirilməsi və ya artırılması üçün əsas və əlavə məbləğlər;

b. gəlirlər;

c. sərmayənin tam və ya qismən satışından və ya özgəninkiləşdirilməsindən əldə edilən vəsaitlər;

ç. royaltilər və lisenziya haqları və ya digər oxşar xərclərin ödənilməsi kimi sərmayə qoyuluşu ilə bağlı fəaliyyətdən yaranan xərclərin ödənilməsi üçün tələb olunan məbləğlər;

d. bu Sazişin 6-cı və 7-ci maddələrinə uyğun olaraq ödənilməli olan kompensasiya;

e. idarəetmə xərcləri ilə əlaqədar ödəmələr;

ə. mübahisənin tənzimlənməsindən irəli gələn ödəmələr;

f. borc sazişləri daxil olmaqla, kontraktlarla bağlı ödəmələr;

g. sərmayə ilə bağlı işləyən xaricdən cəlb olunmuş kadrların xalis gəlirləri və digər mükafatlar daxildir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən köçürmələr heç bir məhdudiyyət və ya gecikdirmə olmadan sərbəst dönərlə valyutada və köçürmə valyutasının köçürmə günü tətbiq edilən, müvafiq bazar məzənnəsi ilə həyata keçirilir. Əgər bazar məzənnəsi mövcud deyilsə, tətbiq edilən mübadilə məzənnəsi kimi valyutaların "SDR"-ə çevrilməsi üzrə ən son mübadilə məzənnəsi istifadə edilir.

3. Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə baxmayaraq, Razılığa gələn Tərəf sərmayəçinin Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin aşağıdakılar daxil olmaqla

a. vergi və rüsumların ödənilməsi;

b. müflisləşmə və ya iflası uğraması və ya kreditorların hüquqlarının müdafiəsi;

c. cinayət və ya digər hüquq pozuntuları və cinayət yolu ilə əldə olunmuş gəlirlərin geri qaytarılması;

ç. Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin məhkəmə və ya tribunalının qətnamə və ya qərarına uyğun olmasını təmin edən;

d. qiymətli kağızların, fyuçers, opsiya və törəmə maliyyə alətlərinin buraxılışı, alqısatqısı və onlarla əməliyyatlar;

e. hüquq mühafizə və ya maliyyə tənzimləmə orqanlarına yardım etmək zəruri olduqda köçürmələrin maliyyə hesabatları və ya mühasibatlıq;

ə. sosial müdafiə, əmək pensiyası və ya icbari əmanətlər;

f. işçilərin işdən azadolma müavinətləri; və

g. qeydiyyatdan keçmək və Razılığa gələn Tərəfin Mərkəzi Bankı və digər müvafiq orqanları tərəfindən qoyulan digər qaydalara əməl etmək tələbi

barədə milli qanunvericiliyinə müvafiqliyini müəyyən etmək üçün qərəzsiz, ayrışdırıcı yol verməyən və vicdanlı tədbirlərin həyata keçirilməsi vasitəsilə köçürməni yubada və ya qarşısını ala bilər.

4. Tədiyə balansını ilə bağlı ciddi çətinlik və ya bu cür təhlükə olduqda, Razılığa gələn Tərəf köçürmələri müvəqqəti olaraq məhdudlaşdırıla bilər, bir şərtlə ki, həmin Razılığa gələn Tərəf tədbirləri və ya proqramı beynəlxalq standartlar əsasında həyata keçirir. Bu məhdudlaşdırma bərabər, ayrışdırıcı yol verməyən və vicdanlı əsasda tətbiq edilir.

Maddə 9

Subroqasiya

Bir Razılığa gələn Tərəf və ya onun təyin etdiyi agentlik (zəmin) digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində sərmayənin qeyri-kommersiya risklərinə görə verilən zəmanət əsasında ödəniş həyata keçirərsə, Qəbul edən Razılığa gələn Tərəf bu sərmayə ilə bağlı bütün hüquqların və tələblərin zəminə verilməsini və zəminin bu cür hüquqları və tələbləri ilkin sərmayəçi qədər həyata keçirmək hüququna malik olduğunu tanıyır.

Maddə 10

Məsləhətləşmələr

Razılığa gələn Tərəflər, onlardan hər hansı birinin müraciəti əsasında, bu Sazişlə əlaqədar aralarında yaranan hər hansı bir mübahisənin həll edilməsi və ya bu Sazişin yerinə yetirilməsi və ya tətbiq edilməsi ilə bağlı hər hansı bir məsələnin nəzərdən keçirilməsi və ya bu Sazişdən irəli gələ biləcək hər hansı digər məsələnin öyrənilməsi üçün təxirəsalınmaz məsləhətləşmələr keçirməyə razılaşırlar. Belə məsləhətləşmələr Razılığa gələn Tərəflər arasında diplomatik kanallar vasitəsilə razılaşıdırılmış yerdə və vaxtda Razılığa gələn Tərəflərin səlahiyyətli orqanları arasında həyata keçirilir.

Maddə 11

Faydaların verilməsindən imtina

1. Razılığa gələn Tərəf aşağıdakı hallarda digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisinə və həmin sərmayəçinin sərmayəsinə bu Sazişin verdiyi imtiyazların, o cümlədən mübahisələrin həlli üçün müraciət etmək və ya prosesi davam etdirmək hüquqlarının verilməsindən imtina edə bilər:

a. Sərmayəçi Razılığa gələn Tərəfin və ya imtina edən Razılığa gələn Tərəfin olmayan dövlətin vətəndaşlığına malik şəxslərə və ya ərazisində sərmayə qoyulan Razılığa gələn Tərəflə diplomatik əlaqələri olmayan dövlətin vətəndaşlığına malik şəxslərə məxsus olduqda və ya onlar tərəfindən nəzarət edildikdə;

b. Sərmayəçi Razılığa gələn Tərəfin və ya imtina edən Razılığa gələn Tərəfin olmayan dövlətin əsas və effektiv vətəndaşlığına malik fiziki şəxs olduqda;

c. Sərmayəçi digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində real biznes fəaliyyəti ilə məşğul olmadıqda,

2. Anlaşılmazlığın yaranmaması üçün, bir dəfə tətbiq edildikdən sonra, bu cür imtina bütün və ya müəyyən qrup sərmayəçilərə və ya sərmayəçilərin sərmayələrinə, mövcud və ya gələcək sərmayəçi və ya sərmayələrə tətbiq edilə bilər.

Maddə 12

Sərmayəçi və Qəbul edən Razılığa gələn Tərəf arasında mübahisələrin həlli

1. Bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisi və digər Razılığa gələn Tərəf arasında, sonuncu Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisindəki sərmayəyə münasibətdə bu Sazişin bir və ya bir neçə müddəsinin pozulduğunun iddia edildiyi halla bağlı hər hansı mübahisə imkan daxilində dostcasına tənzimlənir. Sərmayəçi bu maddəyə uyğun olaraq mübahisə ilə bağlı məhkəməyə müraciət etməzdən əvvəl mübahisə edən tərəflər danışıqlar aparırlar. Mübahisə edən tərəflər arasında digər razılaşmanın olmadığı təqdirdə, danışıqların aparılacağı yer mübahisənin iştirakçısı olan Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin paytaxtı olur. Mübahisənin iştirakçısı olan Razılığa gələn Tərəfin danışıqlarda iştirak etməkdən sadəcə imtina etməsi səbəbindən sərmayəçinin bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən mübahisə həlli proseduruna müraciət etməsi hüququ məhdudlaşdırıla və ya onun qarşısı alma bilməz.

2. Əgər bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən mübahisələr dostcasına tənzimlənməyə dair müraciətin tarixindən altı (6) ay müddətində dostcasına tənzimlənmə bilmirsə, sözügedən sərmayəçi mübahisəni beynəlxalq arbitraja verə bilər. Tərəflər arasında mübahisənin həlli üçün üstünlük təşkil edəcək başqa bir mexanizm razılaşdırılmadığı təqdirdə, sərmayəçi mübahisəni aşağıdakılardan birinə vermək seçiminə malikdir:

a. Dövlətinin ərazisində sərmayə qoyulmuş Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin səlahiyyətli məhkəməsinə;

b. 1965-ci il 18 mart tarixində Vaşinqtonda imzalanma üçün açıq elan edilmiş Dövlətlər və digər dövlətlərin vətəndaşları arasında sərmayə mübahisələrinin həlli üzrə Konvensiyaya uyğun olaraq təsis edilmiş bundan sonra "Mərkəz" adlandırılacaq Sərmayə Mübahisələrinin Həlli üzrə Beynəlxalq Mərkəzə;

c. bu maddənin "b" altbəndində göstərilən Konvensiyanı Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı biri imzaladığı təqdirdə Mərkəzin Əlavə Qurumuna;

ç. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Beynəlxalq Ticarət Hüququ üzrə Komissiyasının ("UNCITRAL") Arbitraj Qaydalarına müvafiq olaraq təsis ediləcək "ad hoc" arbitraj məhkəməsinə.

3. Sərmayəçi və iddia sərmayəçinin birbaşa və ya dolayı sahib olduğu və ya nəzarət etdiyi hüquqi şəxs olan digər Razılığa gələn Tərəfin müəssisəsində marağına itki və ya zərərlə bağlı olduqda, həmin müəssisə Razılığa gələn Tərəfin mübahisəyə səbəb olması ehtimal edilən davranış və ya tədbiri ilə bağlı iddianı həmin Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin səlahiyyətli məhkəmələrinə və ya qabaqcadan razılaşdırılmış digər mübahisələrin həlli proseduruna vermiş olarsa, mübahisə edən Razılığa gələn Tərəfin qanunlarına əsasən zərərin ödənilməsinə nəzərdə tutmayan məhdudlaşdırım tədbir, izahedici və ya digər müstəsna qərarların çıxarılması məqsədilə inzibati və ya məhkəmə qaydasında baxılması istisna olmaqla, mübahisəni bu maddənin 2-ci bəndində qeyd edilən beynəlxalq arbitraja təqdim edə bilməz.

4. Mübahisə tərəfi olan Razılığa gələn Tərəflərdən heç biri arbitraj prosedurunun və ya arbitraj məhkəməsi qərarının yerinə yetirilməsinin hər hansı bir mərhələsində, mübahisədə qarşı tərəf olan sərmayəçinin sığorta əsasında onun itkilərini qismən və ya tam ödəyən kompensasiyanı aldığını nəzərə alaraq etirazla çıxış edə bilməz.

5. Mübahisə bu Sazişin şərtlərinin tətbiqini nəzərdə tutan, mübahisə tərəfi olan Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinə və beynəlxalq ümumi hüququn prinsiplərinə uyğun olaraq həll olunur.

6. Bu qərar qətidir və mübahisə tərəfləri üçün məcburi xarakter daşıyır. Hər bir Razılığa gələn Tərəf qərarın öz dövlətinin ərazisində həyata keçirilməsini təmin edir.

Maddə 13

Razılığa gələn Tərəflər arasında mübahisələrin həlli

1. Bu Sazişin təfsiri və tətbiqi ilə bağlı Razılığa gələn Tərəflər arasında yarana biləcək mübahisələr mümkün qədər qısa müddət ərzində, danışıqlar yolu ilə həll edilir.

2. Əgər mübahisə hər hansı bir Razılığa gələn Tərəfin belə danışıqların aparılması haqqında müraciət etdiyi tarixdən etibarən altı (6) ay ərzində bu yolla həll edilə bilməzsə, o hər hansı bir Razılığa gələn Tərəfin müraciəti əsasında bu maddəyə əsasən yaradılacaq Arbitraj Məhkəməsinə verilir.

3. Belə Arbitraj Məhkəməsi hər bir fərdi iş üçün növbəti qaydada təsis olunur: arbitraj haqqında müraciətin alındığı tarixdən etibarən iki (2) ay ərzində hər bir Razılığa gələn Tərəf Məhkəmənin bir üzvünü təyin edir. Sonra bu iki üzv hər iki Razılığa gələn Tərəfin razılığı əsasında Məhkəmənin Sədri kimi təyin olunacaq üçüncü dövlətin vətəndaşını seçir. Sədr digər iki üzvün təyin olunduğu vaxtdan sonra dörd (4) ay ərzində təyin olunur.

4. Əgər bu maddənin 3-cü bəndində göstərilən müddətlər ərzində zəruri təyinatlar həyata keçirilməzsə, digər razılaşmanın olmadığı təqdirdə, Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı biri Beynəlxalq Məhkəmənin Sədrini hər hansı zəruri təyinatların həyata keçirilməsi üçün dəvət edə bilər. Əgər Sədr Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinin dövlətinin vətəndaşındırsa və ya hər hansı səbəbdən göstərilən funksiyanı yerinə yetirə bilməzsə, Razılığa gələn Tərəflərdən heç birinin dövlətinin vətəndaşı olmayan və bu funksiyanı yerinə yetirə biləcək, Beynəlxalq Məhkəmənin vəzifəcə sonra gələn üzvü zəruri təyinatların həyata keçirilməsi üçün dəvət edilir.

Arbitraj Məhkəməsi öz qərarını bu Sazişin əsasında və Razılığa gələn Tərəflərin arasında tətbiq oluna bilən yararlı beynəlxalq hüquq normalarına uyğun qəbul edir.

Arbitraj Məhkəməsi öz qərarını səs çoxluğu ilə qəbul edir. Məhkəmənin qərarları qətidir və hər iki Razılığa gələn Tərəf üçün məcburidir.

Hər bir Razılığa gələn Tərəf özünün təyin etdiyi üzvün və özünün məhkəmə prosesində təmsil edilməsi xərclərini ödəyir. Hər iki Razılığa gələn Tərəf Sədrin xərcini, həmçinin digər ümumi xərclərin ödənilməsini bərabər hissədə öz üzərinə götürür.

Maddə 14

Digər qaydaların tətbiqi

Əgər bu Sazişə əlavə olaraq, hər hansı Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinin müddəaları və ya Razılığa gələn Tərəflər arasında beynəlxalq hüquq əsasında mövcud olan və ya gələcəkdə qəbul ediləcək öhdəliklər digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin qoyduğu sərmayələr üçün bu Sazişlə təmin edilən rejimdən daha əlverişli rejimin tətbiqi haqqında ümumi və ya xüsusi qayda müəyyən edərsə, həmin müddəalar, onların sərmayəçi üçün daha əlverişli olduğu dərəcədə, bu Sazişə nisbətə üstünlük təşkil edir.

Maddə 15

Sazişin tətbiqi

1. Bu Saziş Razılığa gələn Tərəfin mənbəyi qeyri-qanuni olan kapital və ya aktivlərlə qoyulmuş sərmayələri qorumaq öhdəliyinin olması kimi təfsir edilmir.

2. Bu Sazişin müddəaları Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinin sərmayəçiləri tərəfindən bu Sazişin qüvvəyə minməsi tarixindən əvvəl və sonra qoyulmuş sərmayələrə onun qüvvəyə minməsi tarixindən etibarən tətbiq edilir, lakin bu Sazişin qüvvəyə minməsindən əvvəl sərmayələrlə bağlı yaranmış hər hansı mübahisəyə və ya onun qüvvəyə minməsindən əvvəl həll olunmuş hər hansı iddiaya tətbiq olunmur.

3. Bu Sazişin müddəaları heç bir Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində:

a. dövlət satınalmalarına;

b. 6-cı maddə ("Ekspropriasiya") və 8-ci maddə ("Sərbəst köçürmə") istisna olmaqla, vergitutma məsələlərinə;

c. prudensial məqsədlərlə maliyyə sektorunda qəbul olunmuş tədbirlərə;

ç. Razılığa gələn Tərəfin təmin etdiyi subsidiya və ya qrantlara şamil edilmir.

4. Bu Saziş sərmayəçilərin, əmanətçilərin, sığorta edilənlərin və ya qəyyumların qorunması və ya maliyyə sisteminin bütövlüyü və stabilliyini təmin etmək məqsədi daşıyan tədbirlər daxil olmaqla, Razılığa gələn Tərəfin prudensial məqsədlərlə maliyyə sektorunda qəbul edə biləcəyi tədbirlərə xələl gətirmir.

5. Sazişin tətbiqi üzrə səlahiyyətli orqanlar aşağıdakılardır:

a. Azərbaycan Respublikası Hökuməti adından - İqtisadiyyat Nazirliyi;

b. Əfqanıstan İslam Respublikası Hökuməti adından - Ticarət və Sənaye Nazirliyi.

Maddə 16

Əlavə və dəyişikliklər

Bu Sazişə hər hansı əlavə və dəyişikliklər Razılığa gələn Tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında edilə bilər. Belə əlavə və dəyişikliklər bu Sazişin ayrılmaz tərkib hissəsi olan ayrıca protokollar formasında rəsmiləşdirilir və 17-ci maddəsində müəyyən olunan qaydada qüvvəyə minir.

Maddə 17

Qüvvəyəminmə, qüvvədəolma müddəti və ləğvetmə

1. Bu Saziş onun qüvvəyə minməsi üçün tələb olunan müvafiq dövlətdaxili prosedurların tamamlanmasını təsdiq edən Razılığa gələn Tərəflərin sonuncu yazılı bildirişinin diplomatik kanallar vasitəsilə alındığı tarixdən sonrakı otuzuncu gündə qüvvəyə minir.

2. Bu Saziş on (10) il müddətinə bağlanılır və Razılığa gələn Tərəflərdən biri ilkin və ya hər hansı növbəti müddətin bitməsindən ən azı bir (1) il əvvəl diplomatik kanallar vasitəsilə digər Razılığa gələn Tərəfə bu Sazişi ləğv etmək niyyəti barədə yazılı bildiriş göndərməzsə, bundan sonra eyni müddətlərdə qüvvədə qalır.

3. Bu Sazişin ləğv edilməsi tarixindən əvvəl qoyulmuş sərmayələrə münasibətdə onun 1-16-cı maddələrinin şərtləri bu Sazişin ləğv edilməsi barədə bildirişin verilmə tarixindən növbəti on (10) il müddətində qüvvədə qalır.

Bunun təsdiqi olaraq lazımi qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər bu Sazişi imzaladılar.

Bakı şəhərində 2017-ci il 1 dekabr tarixində, iki əsl nüsxədə, hər biri Azərbaycan, dari və ingilis dillərində imzalanmışdır, bütün mətnlər bərabər auten tikdir. Təfsir zamanı hər hansı fikir ayrılığı yarandıqda ingilis dilindəki mətnə üstünlük verilir.

Hökuməti adından
(*imza*)

Hökuməti adından
(*imza*)